

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

06/99

(Afgesloten 231200 Febr 1999)

Conclusie/vooruitzicht

De irritatie tussen de internationale gemeenschap en de Bosnische Kroaten groeit. Ook de wrijvingen tussen de Bosnisch-Servische president Poplasen en de internationale gemeenschap worden heviger. HV Westendorp ziet zich reeds gedwongen tot een schending van "Dayton" om de positie van Poplasen te ondergraven. Dit kan contra-productief werken. In algemene zin is geen vooruitgang in het Bosnische vredesproces meer waarneembaar.

Er is nog steeds geen enkele indicatie op succes in de onderhandelingen ten aanzien van Kosovo. Zelfs als het tot de ondertekening van een akkoord komt, zal dat meer een gevolg zijn van politieke (en militaire) druk dan van compromisbereidheid. De naleving van een dergelijk akkoord zal scherp moeten worden gecontroleerd.

Bosnië-Herzegovina

Kwestie-Brcko nog niet opgelost

Op 16 februari zijn de hoorzittingen over de kwestie-Brcko in Wenen geëindigd. Na afloop hebben alle betrokkenen zich tevreden betoond over de zittingen. Het Servische lid van het Bosnische presidium Radisic, de voorzitter van het Bosnisch-Servische parlement Djokic en de demissionaire premier Dodik zeiden erop te vertrouwen dat Brcko aan de Bosnisch-Servische republiek (RS) zal worden toegewezen. Maar ook de belangrijkste afgevaardigde namens de Moslim/Kroatische Federatie (MKF), vice-president Ganic, zei vertrouwen te hebben in de goede afloop van de arbitrage. Hij zei dat de Serviërs het arbitrage-proces en de terugkeer van vluchtelingen naar Brcko consequent hebben gecompliceerd. Daarom zou Brcko volgens hem moeten worden toegewezen aan de MKF. Ganic sloot echter evenmin de omvorming van Brcko tot een federaal district onder supervisie van de centrale Bosnische regering uit. Daartegen werd weer stelling genomen door

[REDACTED]

Radisic, die zei dat als "Dayton" zou hebben voorzien in federale districten, de stad Sarajevo als gezamenlijk Bosnische hoofdstad daarvoor het meest in aanmerking zou komen.

De standpunten ten aanzien van Brcko zijn onverenigbaar en vertonen geen enkele toenadering. De Serviërs eisen de stad op met een verwijzing naar de territoriale integriteit van de RS, die verloren zou gaan als Brcko aan de MKF zou worden toegewezen. Met name de Moslims wijzen op de vooroorlogse etnische situatie en de "etnische zuiveringen" door de Serviërs, op grond waarvan Brcko juist aan de Federatie zou moeten worden toegewezen. Zij zijn kennelijk bereid tot een overgangperiode van gezamenlijk bestuur, maar daar zijn de Serviërs weer tegen. Niet alleen verwerpen zij iedere versterking van de gezamenlijke Bosnische instelling, maar bovendien hopen zij de kwestie-Brcko eens en voor altijd op te lossen. Een compromis is onwaarschijnlijk; de internationale gemeenschap staat voor de taak om pijnlijke beslissingen te nemen en tenminste één van de partijen tegen zich in het harnas te jagen.

HVO stelt referendum voor

Een aantal veteranen van de Bosnisch-Kroatische strijdkrachten (HVO) heeft HV Westendorp in een petitie gevraagd een referendum uit te schrijven. Onderwerp zou moeten zijn "het succes van de uitvoering van Dayton". In de stad Mostar zal op 8 en 9 maart een conferentie worden gehouden, waarin de wenselijkheid van de vorming van een "derde entiteit" in Bosnië-Herzegovina zal worden besproken. De centrale vraag zal zijn of er in Bosnië-Herzegovina drie identiteiten kunnen bestaan zonder drie entiteiten. De HVO, en met name haar veteranen-organisatie HVIDRA, hebben zich de afgelopen tijd gemanifesteerd als de belangrijkste voorvechters voor een Kroatische entiteit in Bosnië-Herzegovina. Zeker omdat ook de belangrijkste Bosnisch-Kroatische partij HDZ (dochterpartij van de gelijknamige Kroatische regeringspartij) dat streven dagelijks belijdt, lijkt het in de praktijk weinig twijfel dat het door de betreffende personen voorgestelde referendum de wenselijkheid van zo'n entiteit tot onderwerp zou moeten hebben. Het lijkt evenmin twijfel dat Westendorp niet op dat verzoek zal ingaan, zodat een verdere verscherping van de animositeit tussen de Bosnische Kroaten en de internationale gemeenschap te verwachten is.

Gelbard noemt Jelavic "tweede Krajisnik".

De speciale VS-afgezet voor Bosnië-Herzegovina Gelbard heeft het Kroatische lid van het Bosnische presidium en leider van de Bosnische HDZ Jelavic omschreven als een "tweede Krajisnik".

[REDACTED]

Jelavic heeft met ongeloof gereageerd op deze uitspraak en om bevestiging gevraagd. Hij waarschuwde dat dergelijke uitlatingen in de kaart spelen van Moslim-media "die als marionetten fungeren" en die tot doel zouden hebben een Bosnische eenheidsstaat af te dwingen. Krajisnik heeft in de vorige regeringsperiode gefungeerd als Servische afgevaardigde in het presidium. Hij blonk daarbij uit door obstructief gedrag. Sinds zijn verkiezing tot Kroatische vertegenwoordiger in het presidium heeft Jelavic eveneens geen blijk gegeven van compromisbereidheid, met name (evenals Krajisnik) ten aanzien van de Moslims. Jelavic blijft uiting geven aan het verlangen naar de vorming van een Kroatische entiteit in Bosnië-Herzegovina. Dat is aanleiding tot irritatie bij functionarissen als Gelbard, maar ook Westendorp, die reeds heeft gezinspeeld op het ontslag van Jelavic. Voor een deel zal de animositeit zijn veroorzaakt doordat de internationale gemeenschap bij de vorige verkiezingen openlijk de rivaal van Jelavic, Zubak, steunde, hetgeen echter niet voldoende was om Zubak te herkiesen (en mogelijk ten dele zelfs de verklaring voor diens nederlaag was). De wederzijdse irritaties zullen vermoedelijk verder toenemen door dergelijke aantijgingen en de atmosfeer in het presidium onder druk blijven zetten.

Westendorp benoemt presidium tot opperbevelhebber.

Westendorp heeft bekend gemaakt dat alleen leden van het Bosnische nationale presidium in vredestand het bevel mogen voeren over strijdkrachten. Daarbij werd onderstreept dat ook in andere landen het staatshoofd commandant van de strijdkrachten is. Als reactie heeft de president van de RS, Poplasen, een zitting van het defensie-comité van de RS uitgeschreven. Bij de aankondiging daarvan werd Poplasen expliciet aangemerkt als de opperbevelhebber van de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS). Westendorp werd verweten dat hij zijn mandaat schendt. Het lijkt weinig twijfel dat de maatregel van Westendorp voornamelijk tegen Poplasen gericht is. Vermoedelijk betreft het een reactie op de voortdurende weigering van Poplasen om de lieveling van de internationale gemeenschap, Dodik, opnieuw met een formatie-poging te belasten. Daarbij moet worden onderstreept dat Poplasen tot op heden niets gedaan heeft dat in strijd is met de bevoegdheden die hij op grond van de (door Westendorp en zijn voorgangers expliciet goedgekeurde!) Bosnisch-Servische Grondwet bezit. Sterker nog, Westendorp zelf is degene die in dit onderhavige geval relevante wetsbepalingen schendt. In de in het verdrag van Dayton opgenomen Grondwet van Bosnië-Herzegovina wordt gesteld dat de "entiteiten" (de RS en de MKF) soeverein zijn in alle zaken, met uitzondering van de in de centrale Constitutie genoemde taken. Aangezien "Defensie" in die taken niet is opgenomen, moet de conclusie luiden dat de RS (en de MKF)

[REDACTED]

soeverein is in defensie-aangelegenheden. Daarmee in overeenstemming is de bepaling in de Bosnisch-Servische Grondwet, dat de president het opperbevel voert over de VRS. Het jongste besluit van Westendorp staat daar haaks op. Hoewel een dergelijk besluit binnen zijn mandaat ligt (hij is bevoegd tot alle maatregelen die hij in het vredesproces noodzakelijk acht), bestaat het gevaar dat een afwijking van "Dayton" door (onder meer) de Bosnische Serviërs als provocatie wordt beschouwd, maar ook als een precedent voor andere door hen gewenste bijstellingen van de verdragstekst.

Bosnisch-Servische republiek (RS)

Contactgroep steunt Westendorp in conflict met Poplasen

De Contactgroep heeft tijdens een vergadering in Wenen steun uitgesproken voor het optreden van Westendorp in diens conflict met Poplasen. Laatstgenoemde werd "misbruik van zijn bevoegdheden" verweten. Bovendien werd gesteld dat de Joegoslavische president Milosevic zich op ontoelaatbare wijze in de interne aangelegenheden van Bosnië-Herzegovina mengt. Dat zou volgens de verklaring van de Contactgroep aanleiding zijn tot het vermoeden dat Poplasen de belangen van een buitenlandse regering dient. Westendorp werd reeds bij voorbaat steun toegezegd voor "doorslaggevende maatregelen" die hij zou moeten nemen om de regeringscrisis in de RS te beëindigen. Deze verklaring gaat volledig voorbij aan het feit dat Poplasen, zoals gesteld, volledig in overeenstemming met de relevante Grondwetten optreedt. Verder is het te eenvoudig om te stellen dat Poplasen zich volledig laat leiden door Milosevic, al was het alleen maar omdat Poplasen behoort tot de Radicale Partij (SRS), die in Servië weliswaar een coalitie vormt met Milosevic's Socialistische Partij (SPS), maar zich toch steeds sterker manifesteert als een concurrent voor Milosevic voor het spirituele leiderschap over alle Serviërs. Tenslotte moet worden onderstreept dat de "inmenging" van Milosevic wordt geëvenaard door die van zijn Kroatische ambtgenoot Tudjman, zonder dat de Contactgroep de noodzaak ziet om deze in soortgelijke bewoordingen te veroordelen. Op grond van dit alles kan Poplasen niet anders dan besluiten dat hij van de internationale gemeenschap niets goeds te verwachten heeft, hetgeen zijn (toch al minimale) compromisbereidheid zeker niet zal vergroten.

Kroatië

Kroatische regeringshervorming uitgesteld

Een woordvoerder van de Kroatische regeringspartij HDZ heeft bekend gemaakt dat de eerder

[REDACTED]

beoogde regeringshervorming is uitgesteld. Daarbij werd in eerste instantie verwezen naar het feit dat president en partijleider Tudjman door griep geveld is. Tevens werd echter aangekondigd dat het uitstel zeker tot aan de zomer zal zijn. Dan viert de HDZ het tienjarig bestaan. Dat zou in haar eigen visie een goed begin van de verkiezingscampagne zijn. Onder invloed van uiterst verontrustende opiniepeilingen (de HDZ zou onder de huidige omstandigheden nog geen 20% van de stemmen behalen) had de partijleiding het voornemen geuit om een aantal ministers te vervangen en bovendien vertegenwoordigers van de oppositie in het kabinet op te nemen. Laatstgenoemd streven is echter doorkruist door het feit dat de oppositie, die de HDZ in belangrijke mate verantwoordelijk acht voor de crisis waarin Kroatië verkeert, weigert de regeringsverantwoordelijkheid met de HDZ te delen. Liever wil zij een poging doen om na de parlementsverkiezingen, die uiterlijk in januari 2000 moeten worden gehouden, een gezamenlijke regering te vormen en de HDZ buitenspel te zetten. Een andere omstandigheid die mogelijk de regeringshervorming heeft belemmerd, is de richtingenstrijd binnen de HDZ. Weliswaar lijkt de meer nationalistische stroming aan de winnende hand, maar anderzijds is het juist die nationalistische stroming die de wrevel van de Kroatische kiezer opwekt. Zo is Tudjman's adviseur Pasalic, een prominent lid van de nationalistische stroming, onlangs de twijfelachtige eer ten deel gevallen te worden gekozen tot de minst populaire politicus van het gehele land. Kennelijk heeft de HDZ besloten de rit in de huidige omstandigheden uit te zitten, in de hoop dat er een wonder geschiedt en de partij toch plotseling weer in de gunst van de Kroatische kiezer komt.

Joegoslavië

Montenegro weigert grondgebied ter beschikking te stellen

De Montenegrijse regering heeft een verklaring uitgegeven, waarin wordt onderstreept dat de Kosovo-crisis alleen met politieke middelen kan worden opgelost. Er werd gesteld dat het vredesvoorstel van de Contactgroep een dergelijke oplossing mogelijk maakt, zonder dat aan de territoriale integriteit of de staatsinrichting van Joegoslavië wordt getornd. Daarom riep zij de Servische onderhandelaars op alles te doen om een NAVO-aanval op Joegoslavische doelen te voorkomen. Zouden dergelijke aanvallen toch komen, dan zou de Montenegrijse regering al de haar ten dienste staande en legale middelen aangrijpen om te voorkomen dat Montenegrijns grondgebied wordt gebruikt in een conflict met de NAVO. Volgens een melding van [REDACTED] zou de Montenegrijse premier Vujanovic hebben voorgesteld de NAVO de havenplaats Bar ter beschikking te stellen als logistieke basis voor eventuele operaties met betrekking tot Kosovo. Inmiddels heeft het Joegoslavische persbureau TanJug de Montenegrijse regeringsverklaring verworpen als een

[REDACTED]

“nieuwe verraderlijke daad”. Onderstreept werd dat de Joegoslavische strijdkrachten (VJ) de grondwettelijke taak hebben het gehele Joegoslavische grondgebied te gebruiken ter verdediging van de soevereiniteit en territoriale integriteit van het land. Het huidige Montenegrijnse bewind werd verweten in dienst te staan van “buitenlandse meesters” en tot doel te hebben de federale staat te breken. Ook de partij van federaal premier Bulatovic (zelf een Montenegrijn en voorganger van de huidige president Djukanovic) heeft de verklaring van de Montenegrijnse regering als ongrondwettig veroordeeld. Gewaarschuwd werd dat dit besluit kan leiden tot een confrontatie tussen de VJ en de Montenegrijnse politie, en derhalve tot een burgeroorlog in Montenegro en Joegoslavië.

Tot voor kort heeft Djukanovic de Servische positie ten aanzien van Kosovo ondersteund. Daarbij was in de meeste gevallen sprake van een voor Djukanovic weinig karakteristieke afwezigheid van verbaal geweld, maar onderstreept moet worden dat hij als lid van de Joegoslavische Defensieraad en voormalig federaal premier toch tenminste een stem in het kapittel moet hebben gehad ten aanzien van het optreden van de VJ in Kosovo. Daarom, en omdat de VJ inderdaad tot taak heeft de integriteit en soevereiniteit van geheel Joegoslavië te beschermen, is het sterk de vraag of een verklaring als de bovengenoemde binnen de wettelijke bevoegdheden van de Montenegrijnse regering valt. Djukanovic c.s. doen dit soort uitspraken omdat zij hun machtspositie baseren op het in stand houden van vrees voor de Servische ambities onder de Montenegrijnse bevolking, en omdat zij graag flirten met de internationale gemeenschap. De genoemde uitspraak van Vujanovic, indien deze inderdaad gedaan is, zal door de meeste Serviërs als olie op het vuur worden beschouwd. Daarbij moet worden onderstreept dat het enthousiasme waarmee Montenegro verbaal, maar in toenemende mate ook inhoudelijk, afstand neemt van het federale gezag, hand over hand toeneemt. Zij loopt echter het risico dat zij tegenmaatregelen over Montenegro afroept die niet in het belang van de Montenegrijnse bevolking zouden zijn. Bovendien beschikt ook Bulatovic nog over een aanzienlijke aanhang onder de Montenegrijnen, zodat een burgeroorlog in de kleinste Joegoslavische deelrepubliek inderdaad tot de mogelijkheden behoort.

Kosovo

Weinig nieuws uit Rambouillet

Er zijn nog steeds geen aanwijzingen dat de partijen die in Rambouillet op basis van het voorstel van de Contactgroep onderhandelen over de kwestie-Kosovo nader tot elkaar zijn gekomen. De Servische hoofdonderhandelaar, president Milutinovic, heeft gesteld dat hij het “politieke deel” van

[REDACTED]

het voorstel van de Contactgroep wil aanvaarden, maar dat de komst van vreemde troepen naar Kosovo voor hem onbespreekbaar is. Een woordvoerder van de "schaduwpresident" van Kosovo, Rugova, heeft verklaard dat hij blijft vasthouden aan een referendum over onafhankelijkheid, dat zou moeten worden gehouden na de in het voorstel van de Contactgroep voorziene overgangperiode van drie jaar. Bovendien eist Rugova juist de komst van NAVO-troepen als garantie voor de naleving van de eventuele akkoorden. Ook een woordvoerder van het "Kosovo Bevrijdingsleger" (UCK) eiste een referendum en de komst van NAVO-troepen. Verder werd verlangd dat in de slotverklaring een passage wordt opgenomen over het "zelfbeschikkingsrecht" van Kosovo. Tevens heeft de belangrijkste woordvoerder van het UCK, Demaci (die overigens niet in Rambouillet aanwezig is) gesteld dat het UCK zich niet zal ontwapenen na een eventuele overeenkomst. De Kosovo-Albanezen hebben inmiddels de Contactgroep beschuldigd van partijdigheid, naar aanleiding van "bepaalde wijzigingen" die in de oorspronkelijke tekst zijn aangebracht na overleg met regeringsvertegenwoordigers in Belgrado. Tevens is gedreigd dat sommige Albanese vertegenwoordigers de onderhandelingen zouden verlaten als reactie op dreigementen van Servische zijde of uit protest tegen de voortdurende strijd in Kosovo.

De onderhandelingen in Rambouillet worden gecompliceerd door een groot aantal, vaak onderling verweven, problemen. Eerst en vooral zijn daar de volledig onverenigbare doelstellingen van de betrokken partijen. De Kosovo-Albanezen zijn niet bereid om met minder genoegen te nemen dan onafhankelijkheid; de voorziene "overgangperiode" van drie jaar zou aanvaardbaar zijn, als er voldoende uitzicht is op onafhankelijkheid. Daarom dringen zij aan op expliciete erkenning van het recht op zelfbeschikking en op een referendum waarvan de uitslag, gezien het aandeel van 90% Albanezen in de bevolking van Kosovo, bij voorbaat zou vaststaan. De Servische zijde wil garanties dat Kosovo een deel van Joegoslavië en Servië zal blijven; een zekere autonomie zou knarsetandend aanvaard kunnen worden, mits deze gepaard gaat met garanties dat de Servische soevereiniteit over Kosovo in woord en gebaar gehandhaafd blijft. Een tweede probleem is de verdeeldheid binnen de Kosovo-Albanese delegatie. Hoewel het doel, onafhankelijkheid voor Kosovo, onomstreden is, is er grote onenigheid over de vraag wie de legitieme vertegenwoordigers van de Kosovo-Albanezen zijn. Vertegenwoordigers van het UCK betwisten het gezag van Rugova c.s. of ontkennen dat het marchanderen met de belangen van de Albanezen legitiem is. Een derde probleem is dat van "Rambouillet", ongeacht de uitslag, een precedentwerking kan uitgaan naar andere gebieden. Zo zou eventuele autonomie c.q. onafhankelijkheid een welkom precedent zijn voor bevolkingsgroepen als

[REDACTED]

de Hongaren in Vojvodina, de moslims in Sandzak, de Albanezen in Macedonië, maar bijvoorbeeld ook de Serviërs (en Kroaten) in Bosnië-Herzegovina. Een daaraan gerelateerd probleem is dat het weliswaar mogelijk is diplomatieke en militaire druk op de Servische zijde uit te oefenen, maar in veel mindere mate op de Kosovo-Albanezen. Deze overweging wordt verder gecompliceerd door het feit dat de opstelling van de Serviërs feitelijk veel dichter ligt bij het voorstel van de Contactgroep dan die van de Albanezen, maar dat de internationale gemeenschap zoekt naar garanties dat de onderdrukking van de meerderheid van de bevolking van Kosovo niet wordt gecontinueerd of verhevigd. Door al deze omstandigheden is een werkbaar, door alle betrokkenen gedragen compromis aangaande Kosovo uitgesloten. Het is mogelijk met behulp van diplomatieke druk een door alle betrokkenen ondertekend akkoord af te dwingen, maar de uitvoering van een en ander zal op grote problemen stuiten, zelfs als de naleving wordt gecontroleerd door een militaire macht.

SPS tegen beperkingen militairen in Kosovo (?)

Een prominent lid van de SPS heeft zich in felle bewoordingen geuit tegen eventuele NAVO-bombardementen op zijn land. Hij zei dat zelfs het dreigement daarmee strijdig is met alle normen in Europa en de wereld. In dat verband zei hij tevens dat "niemand ons kan opleggen hoeveel soldaten we in Kosovo hebben". Slechts de Joegoslavische Generale Staf zou het recht hebben dat aantal te bepalen. Deze uitspraak is met name relevant omdat zij afwijkt van eerdere overeenkomsten tussen Milosevic en VS-afgezant Holbrooke. Daarin is wel degelijk een maximum aantal eenheden afgesproken dat aanwezig mag zijn in Kosovo. Het is onduidelijk in hoeverre deze uitspraak de officiële positie van de Joegoslavische leiding vertegenwoordigt, maar het ligt voor de hand dat in een periode dat er NAVO-aanvallen op (onder meer) Kosovo dreigen en de gevechten in die provincie weer opleven, de verleiding om additionele eenheden over te brengen naar Kosovo, groot zal zijn.

Kostunica zegt dat "oorlog om Kosovo" verloren is

De leider van de oppositionele "Democratische Partij van Servië" (DSS), Kostunica, heeft verklaard dat de "oorlog om Kosovo" verloren is in Rambouillet. Ongeacht het daadwerkelijke resultaat van de besprekingen in die plaats zullen de Serviërs daar volgens Kostunica niet tevreden mee zijn. De onderhandelingen in Rambouillet werden door Kostunica omschreven als "een door de VS en de Albanezen gecoördineerde actie ten nadele van de Serviërs". In de praktijk zou geen sprake zijn van onderhandelingen, maar slechts van dictaat. Inhoudelijk is deze uitspraak nauwelijks interessant,

[REDACTED]

omdat zij weergeeft wat negen van de tien Serviërs denken. Vermeldenswaard is zij met name omdat Kostunica zichzelf graag presenteert als een gematigd, democratisch alternatief voor de regering in Belgrado. Kostunica bewaart graag zijn onafhankelijkheid en nam derhalve ook niet deel aan de protesten van het samenwerkingsverband "Zajedno" in de winter van 1996/97. Uit uitspraken als deze blijkt dat ook de "gematigde" oppositie in Servië in nationalistische kwesties niet onderdoet voor, en in voorkomend geval zelfs extremer is dan, de huidige autoriteiten.

UCK ontvoert Albanese partijleider

In de plaats Kacanik, aan de weg van Pristina naar Skopje, is de lokale voorzitter van het "Democratisch Initiatief voor Kosovo" (KDI) ontvoerd. Naar verluidt was dit het werk van het UCK. Het KDI is een Albanese splinterpartij die het Servische gezag over Kosovo aanvaardt en binnen het Servische staatsverband de belangen van de Kosovo-Albanen probeert te behartigen. Dit incident illustreert eens te meer dat het UCK zich niet alleen richt tegen Serviërs in Kosovo, maar ook tegen "loyale" Albanen die het Servische gezag aanvaardden. In het verleden zijn velen van het ontvoerd, vermoord of anderszins onder druk gezet. Maar ook "neutrale" Albanen zijn herhaaldelijk het doelwit geweest van activiteiten van het UCK, bijvoorbeeld bedoeld om assistentie af te dwingen dan wel om coöperatie met de Serviërs te verhinderen. Hoewel de overgrote meerderheid van de Kosovo-Albanen de Servische onderdrukking moe is en sympathiseert met het UCK, acht het "leger" toch soms dergelijk activiteiten noodzakelijk om haar situatie te verbeteren. Daardoor wordt de toch al grote polarisatie in Kosovo, en ook binnen de Kosovo-Albanese gemeenschap, nog verder vergroot.

Macedonië

Joegoslavië waarschuwt Macedonië

De Joegoslavische ambassadeur in Macedonië, Janackovic, heeft gesteld dat zijn land met agressie wordt bedreigd, ongeacht de uitkomst van "Rambouillet". Hij waarschuwde dat Macedonië, waar reeds NAVO-troepen zijn gestationeerd, verantwoordelijk zal worden gesteld voor de gevolgen van een schending van de Joegoslavische soevereiniteit door de NAVO. Macedonië bevindt zich in de kwestie-Kosovo in een moeilijk parket. Enerzijds zoekt het land aansluiting bij de NAVO en andere westerse instellingen en is het afhankelijk van westerse (economische) assistentie. De (voor de NAVO onontbeerlijke) steun van Macedonië aan het NAVO-optreden ten aanzien van Kosovo lijkt daarbij van groot belang. Anderzijds is Macedonië tegen ingrijpende concessies aan de Kosovo-

Albanezen, al was het alleen maar omdat de Albanese minderheid in eigen land soortgelijke concessies zou eisen. Bovendien is het land reeds herhaalde malen te verstaan gegeven dat de Macedonische steun aan de NAVO het land door het buurland Joegoslavië niet in dank wordt afgenomen. Dat is met name omineus omdat er nog steeds geen overeenstemming bestaat over het exacte grensverloop tussen beide landen, omdat extreem-nationalistische Serviërs Macedonië als Servisch grondgebied beschouwen en omdat in Macedonië een numeriek kleine, maar territoriaal geconcentreerde en vocaal steeds luidruchtigere Servische minderheid bestaat, die de toch al fragiele stabiliteit van het land nog verder zou kunnen ondergraven. Janackovic wil Macedonië waarschuwen dat eventuele NAVO-agressie de betrekkingen tussen beide landen nog verder zou belasten. Directe, openlijke agressie van Joegoslavië tegen doelen in Macedonië, al dan niet aan het NAVO-optreden gerelateerd, zou in politiek opzicht onverstandig zijn en derhalve naar verwachting achterwege blijven. Maar de uitspraak van Janackovic zal in Skopje worden opgevat als een waarschuwing dat de NAVO niet eeuwig in Macedonië aanwezig zal zijn.

Kljusev noemt UCK "terroristen"

De Macedonische minister van defensie Kljusev heeft verklaard dat Kosovo niet onafhankelijk mag worden, omdat het een integraal deel van Servië vormt. Hij noemde het UCK een "terroristische militaire organisatie". Dit is hem niet in dank afgenomen door de oppositionele PDP, die het UCK betitelde als een reguliere militaire formatie die erkend is als deelnemer aan de besprekingen in Rambouillet. Gesteld werd dat Kljusev niemand de les mag lezen over de kwestie-Kosovo. De PDP is een van de twee belangrijkste partijen die de etnische Albanezen in Macedonië vertegenwoordigen. Hoewel zij momenteel in de oppositie verkeert, zal haar mening worden gedeeld door vrijwel alle etnische Albanezen, ook degenen die in de regering zitten. Daarentegen zullen de meeste etnische Macedoniërs het standpunt van Kljusev onderschrijven. Daaruit kan worden opgemaakt dat de politieke instabiliteit in Macedonië, die toch al door vele kwesties onder druk staat, ook nog door etnische tegenstellingen kan worden gecompliceerd. Hoewel de partij van Kljusev de absolute meerderheid in het parlement heeft en derhalve niet strikt afhankelijk is van samenwerking met de Albanezen, zou een verdere polarisering langs etnische lijnen toch niet bevorderlijk zijn voor verdere inter-etnische samenwerking in Macedonië.